

האוניברסיטה הפתוחה

10535

זכויות האדם ביחסים

הבין-לאומיים

חוברת הקורס – אביב 2021

כתבה: ד"ר אלה קרן

פברואר 2021 - סמסטר אביב – תשפ"א

פנימי – לא להפצה.

© כל הזכויות שמורות לאוניברסיטה הפתוחה.

תוכן העניינים

1	אל הסטודנטים
3	הדרישות בקורס והתנאים לקבלת נקודות הזכות
4	לוח זמנים ופעילויות
7	ממ"ן 11
11	ממ"ן 12
13	ממ"ן 13

שימו לב:

לאתר הקורס מועלית חוברת השלמות לחוברת הקורס

לקורס קיים אתר באינטרנט בו תמצאו חומרי למידה נוספים, אותם מפרסם מרכז ההוראה. בנוסף, האתר מהווה עבורכם ערוץ תקשורת עם צוות ההוראה ועם סטודנטים אחרים בקורס. פרטים על למידה מתוקשבת ואתר הקורס, תמצאו באתר שה"ם בכתובת:

<http://telem.openu.ac.il>

מידע על שירותי ספרייה ומקורות מידע שהאוניברסיטה מעמידה לרשותכם, תמצאו באתר הספרייה באינטרנט www.openu.ac.il/Library.

אל הסטודנטים,

מאז ההצהרה האוניברסלית בדבר זכויות האדם של האו"ם משנת 1948, ועד הקמת בית הדין הפלילי הבין-לאומי בתחילת המאה העשרים ואחת, חלה התפתחות ניכרת בנושא של זכויות אדם. התפתחות זו, הנפרשת בספר הקורס, היא הסיבה לכך שכיום קשה לדמיין את השיח הפוליטי הבין-לאומי ללא המושג 'זכויות אדם'. בחמישים השנים האלה החל להתגבש משטר בין-לאומי של זכויות אדם, הכולל נורמות, חוקים, איסוף מידע ומוסדות פיקוח ואכיפה כמו בתי דין בין-לאומיים. כל אלה חותרים להרחיב את תחולת הזכויות ואת השמירה עליהן בכל רחבי העולם. הקורס 'זכויות האדם ביחסים הבין-לאומיים' נותן ביטוי לחשיבות הגוברת של הנושא וממלא חסר בהבנת היחסים הבין-לאומיים בימינו. מטרתו הבסיסית היא להרחיב את הידע וההבנה בנושא. עם זאת, כיוון שלא די לקדם זכויות אדם באמצעות דיבורים, אנו מקווים כי לימוד הנושא יעודד אתכם להירתם לפעילות בכל תחום של זכויות אדם הקרוב לליבכם.

בצד ההישגים, התפתחות מושג זכויות האדם ביחסים הבין-לאומיים מעלה שאלות מן הסוג הביקורתי. מטרתן אינה לערער את חשיבותן של זכויות האדם, אלא דווקא לחשוף את הקשיים והמכשולים המונעים את התרחבותן. הנה כמה מן השאלות שבהן נדון:

מהן 'זכויות אדם': רעיון פילוסופי? עיקרון משפטי? ממשות היסטורית? מיהו ה'אדם' ומהן ה'זכויות' להן הוא ראוי? מה בין זכויות אזרחיות, פוליטיות, חברתיות ותרבותיות? האם הן זכויות של הפרט או גם זכויות קולקטיביות? עד כמה זכויות אדם הן נחלת קומץ אנשים בעלי מצפון מפותח הדואג לבני אדם בארצות רחוקות, או שהן רלוונטיות לחיים היומיומיים של כולנו?

מהם השורשים הרעיוניים של זכויות האדם? מה כיוון ההתפתחות שלהן - מרעיונות לממשות, או שמקורן במציאות היסטורית שגובשה לחזון רעיוני? מהם הקשיים בגיבוש הגדרה אוניברסלית? אילו תפיסות תרבותיות ומובנים שונים נוצקו לתוכן במהלך המאה העשרים?

כיצד נכנסו זכויות אדם למרכז השיח הפוליטי הבין-לאומי: האם הן נבעו "מלמעלה" (הממסד) או "מלמטה" (מצד החברה או חלקים בתוכה)? האם צמיחתן של זכויות אדם מייצגת התפתחות אוניברסלית וליניארית? עד כמה כניסתן של זכויות האדם למרכז השיח הבין-לאומי מסמלת שינוי קונצפטואלי - מהכרה בהן והסכמה על אי פגיעה בהן, להגנה פעילה עליהן? האם הנושא של זכויות אדם הוא סוגיה ניטרלית מבחינה פוליטית או סוגיה פוליטית מובהקת, ואיך כל אחת מן ההבנות הללו משפיעה על פיתוחן במישור המדינתי והבין-לאומי?

האם זכויות אדם הן עניין חוצה גבולות או עניין הפנימי של מדינות? איך שחקנים שונים בזירה הבין-לאומית מנסים לתת תוקף לזכויות אדם? מי מקדם זכויות אדם בדיפלומטיה העולמית, ולמה? על מי מוטלת האחריות לחשוף הפרות של זכויות אדם, לפעול לקידומן ולהגן עליהן? מה מעלה בחינה ביקורתית של זכויות אדם במדיניות החוץ של מדינות כמו ארצות הברית, אירופה וישראל? האם זכויות אדם הפכו לאמצעי לניגוח פוליטי? מהי תרומתם של ארגוני זכויות אדם בין-לאומיים וכיצד הם פועלים? מה ההבדל בין ארגוני סיוע לבין ארגונים החותרים לשנות את יסודות הסדר החברתי-פוליטי, ובין ארגוני צדקה לארגוני צדק חלוקתי?

הפעילות הבין-לאומית למען זכויות אדם עד תחילת המאה העשרים ואחת - כישלונות והצלחות; מה מקומן של זכויות אדם בתהליכי גלובליזציה ודמוקרטיזציה? האם הן אמצעי להשגת שוויון וצדק חברתי וסביבתי גלובלי? האם הפעילות להגנתן תרמה לשלום וליציבות בין-לאומיים והאם ביכולתה לתרום לכך בעתיד?

כסטודנטים שהגיעו לקורס מתקדם, הוכחתם כבר כישורים אקדמיים. אולם ברוב הקורסים למדתם חומר מדעי שעובד קודם לכן בידי צוותי האו"פ. כדי לזכות בתואר אקדמי, עליכם לרכוש ולתרגל מיומנויות נוספות: להיות מסוגלים להבין, לנתח ולבקר בעצמכם מקורות ראשוניים וטקסטים מדעיים שנכתבו בידי חוקרים ולא עובדו, ולהיות מסוגלים לכתוב בעצמכם עבודה אקדמית (עבודה סמינריונית). עבודה אקדמית כרוכה ביכולת לאתר מתוך הספרות המקצועית את המקורות הרלוונטיים לבירור הנושא בו בחרתם; לגבש שאלת מחקר ולכתוב עבודה על-פי כללי הכתיבה האקדמיים. מיומנויות אלו יתורגלו במהלך הקורס. סטודנטים שיבחרו לכתוב עבודה סמינריונית, יזכו בהדרכה אישית שתאפשר להם להתמודד עם כל הדרישות.

מרכזת ההוראה בקורס היא ד"ר אלה קרן. להלן פרטי ההתקשרות איתה:

באו"פ: טל' 09-7781697. המועדים יתפרסמו בהמשך.

בבית: לטל' 03-6041919 בכל ערב בין השעות 21:30 ועד 22:30 (אפשר גם בסוף השבוע). נא לא להשאיר הודעות אלא לנסות שוב.

בדואר אלקטרוני: elakr@openu.ac.il

נאחל לכם לימוד פורה ומהנה,

צוות הקורס

"הבעיה היא שברגע שרואים את זה, כבר אי אפשר להתכחש לזה. ומרגע שראיתי, לשתוק ולא לומר דבר הופך לאקט פוליטי בדיוק כמו לדבר. אין תמימות. בכל מקרה האחראיות היא שלי."
הסופרת ההודית ארונדהאטי רוי (Arundhati Roy)

הדרישות בקורס והתנאים לקבלת נקודות הזכות

על מנת לקבל 6 נקודות זכות בקורס, עליכם להגיש את שתי המטלות 11 ו-13, לגבש הצעת מחקר (מטלה 12), לעבור את בחינת הגמר בציון של 60 לפחות ולהגיע בשקלול הסופי לציון עובר (60) לפחות.
הציון הסופי משוקלל כך:

משקל מטלות 11 ו-13 – 7% כל אחת
משקל הצעת המחקר (מטלה 12) – 16%
בחינת הגמר – 70%

אין להגיש מטלות ריקות או חלקיות.

מטלות מסוג זה תיבדקנה לצורך משוב בלבד,
וציון לא ייכלל במניין המטלות הנדרשות לקבלת נקודות הזכות בקורס זה.

הסטודנטים מתבקשים להגיש את המטלות מודפסות.

הפורמט המקובל הוא רווח כפול, באותיות שגודל הגופן שלהן 12, דפים בגודל A4. יש להשאיר שוליים של שני ס"מ לפחות משני צידי הכתוב. יש להקפיד ששם הסטודנט ומספר הזהות שלו יופיעו בראש המטלה.

הערות חשובות לתשומת לבך!

- **חל איסור מוחלט על הכנה משותפת של מטלות ו/או על העתקת מטלות.**
- **יש להשאיר לעצמכם העתק של המטלה. אין האוניברסיטה הפתוחה אחראית למטלה שתאבד בשל תקלות בדואר.**

לוח זמנים ופעילויות (10535 / ב'2021)

שבו ע לימ וד	תאריכי שבוע הלימוד	יחידת הלימוד המומלצת	מפגשי ההנחיה*	תאריך אחרון למשלוח הממ"ן
1	05.03.2021-28.02.2021	אברוני, ציון, זכויות האדם ביחסים הבין-לאומיים: סוגיות מרכזיות, 2011, עמ' 11-14, 30-47; בן נפתלי, אורנה ויובל שני, המשפט הבינלאומי בין מלחמה לשלום, 2006, עמ' 205-226;		
2	12.03.2021-07.03.2021	אברוני, 2011, עמ' 62-75; ועמ' 99-108; בן נפתלי ושני, עמ' 205-226, דהאן, יוסי, תיאוריות של צדק חברתי, 2014, פרק ה' עמ' 116-134.		
3	19.03.2021-14.03.2021	MacKinnon, K., "Creating Intrnl Law: Gender as Leading Edge", <u>Harvard J. of Law & Gender</u> , 2013: 105-121 אברוני, 2013: 105-121 226-238; בן נפתלי ושני, 98-75.		
4	26.03.2021-21.03.2021	בן נפתלי ושני, ע"ע 226-244; אברוני, עמ' 75- ;Stanley Hoffman, 1983, "Reaching for 98 the Most Difficult, Human Rights as a Foreign Policy Goal", <u>Daedalus</u> , 112(4): 19-49. קיימת באתר גרסה מקוצרת ומתורגמת.		
5	02.04.2021-28.03.2021 (א-ו פסח)	בן נפתלי ושני, עמ' 245-258, 313-326; Song, "Preventive Potential of the International Criminal Court", <u>The Asian Journal of International Law</u> (3), 2013: 203-213.		מטלה 11 חובה 28.03.2021
6	09.04.2021-04.04.2021 (ה יום הזכרון לשואה)	Natsios, "NGOs and UN System in Complex Humanitarian Emergencies: Conflict or Cooperation", Diehl (ed.) <u>The Politics of Global Governments</u> , 1997, 388- 405; ראו תרגום באתר אברוני, 129-144, מנוחין, "אסטרטגיות בסיסיות לשינוי חברתי", 2010, 83-64		
7	16.04.2021-11.04.2021 (ד יום הזיכרון, ה יום העצמאות)			
8	23.04.2021-18.04.2021	Forsythe, "US Foreign Policy and Human Rights: The Price of Principles After the Cold War", Forsythe (ed.), <u>Human Rights and Comparative Foreign Policy</u> , 2000, pp. 21-48. עמ' 145-165, אברוני, עמ' 21-48.		מטלה 12 חובה 23.04.2021
9	30.04.2021-25.04.2021 (ו ל"ג בעומר)	שני, יובל, "ישראל על ספסל הנאשמים", המשפט, גיליון 15, פברואר 2003, עמ' 28-45; אברוני, עמ' 201-219		

לוח זמנים ופעילויות - המשך

שבוע הלימוד	תאריכי שבוע הלימוד	יחידת הלימוד המומלצת	מפגשי ההנחיה*	תאריך אחרון למשלוח הממ"ן (למנחה)
10	07.05.2021-02.05.2021	Vogel, D. 2006, "Corporate Responsibility for Human Rights and Global Corporate Citizenship", in David Vogel (ed.), <u>The Market for Virtue: The Potential and Limits of Corporate Social Responsibility</u> , pp. 139-61		
11	14.05.2021-09.05.2021			
12	21.05.2021-16.05.2021 (ב שבועות)			מטלה 13 חובה 21.05.2021
13	28.05.2021-23.05.2021			
14	04.06.2021-30.05.2021			
15	11.06.2021-06.06.2021			

מועדי בחינות הגמר יפורסמו בנפרד

* התאריכים המדויקים של המפגשים הקבוצתיים מופיעים ב"לוח מפגשים ומנחים".

מטלת מנחה (ממ"ן) 11 - חובה

הקורס: 10535 - זכויות האדם ביחסים הבין-לאומיים

חומר הלימוד למטלה: ספריהם של אברוני וכן של בן נפתלי ושני, ומאמריהם של דהן והופמן

משקל המטלה: 7 נקודות

מספר השאלות: 3 + שאלת בונוס

מועד אחרון להגשה: 28.03.2021

סמסטר: ב2021

קיימות שתי חלופות להגשת מטלות:

- שליחת מטלות באמצעות מערכת המטלות המקוונת באתר הבית של הקורס
 - שליחת מטלות באמצעות הדואר
- הסבר מפורט ב"נוהל הגשת מטלות מנחה"**

הנחיות למטלות (טובות גם לבחינה):

1. ענו ישירות על השאלות ותכננו את התשובות. בססו התשובות על מגוון מקורות והפגינו "רוחב" קריאה.
 2. הציגו בתחילה את טיעוניכם העיקריים ובססו אותם בגוף התשובה בעזרת חומר הלימוד.
 3. לטובת תרגול כתיבה אקדמית, מומלץ לכתוב את התשובות במתכונת אקדמית: חלקו כל תשובה למעין ראשי פרקים, הפנו למקורות (כדי לתרגל הערות שוליים) והשתמשו בציטוט במקום המתאים. לא נוריד על כך ציון.
 4. התשובות תכתבנה באות דוד, בגודל 12, וברוח וחצי. אנא הימנעו מהדגשות לסוגיהן.
 5. הקפידו על ניסוח עצמי. העתקות מסיכומים, חומר הלימוד, ומכל מקור אחר, יפסלו.
- היקף המטלה:** עד 2 עמ' לכ"א משאלות 1+2, עד עמוד לשאלות 3+4. עד 2500 מילה לכל המטלה.

חלק א: ענו בהרחבה על שאלות 1+2. התייחסו בתשובתכם לקטע ולחומרי הלימוד המתאימים.

"כלכלה בצל הקורונה – מדיניות צודקת ודאגה לחלשים: עצומה"

בצל המאבק החיוני במגפת הקורונה אנו עדים למהלכים חסרי תקדים של ממשלת ישראל, שעלולים להיות בלתי הפיכים ולהביא לנזק ארוך טווח. אין עוררין על כך שהמאבק בקורונה מחייב שינויים דרמטיים בשגרה הכלכלית, אך נראה שתשומת הלב לחלוקת הנטל והדאגה לחלשים נעלמה. אנו קוראים/ות לשנות מידית את המדיניות שנבחרה.

בימים אלה, לצד הפגיעה המתמשכת במוסדות הדמוקרטיים ופגיעה לא מפורקת בזכות לפרטיות, בזכות ההפגנה ובפעילות הכנסת, הממשלה מפקירה לגורלם עשרות ומאות אלפי שכירים ועצמאים שנפגעים כלכלית מהמשבר, ופועלת במקביל להמשך החלשת הסקטור הציבורי. מצבה הקשה של

מערכת הבריאות יחייב בעתיד צעדי תיקון, אך לא זו העת לבוא חשבון עם מי שדרדרו אותה במשך שנים והביאו אותה למצבה הנוכחי בשם קיצוץ ההוצאה הציבורית.

ראשית, ממשלת ישראל מסרבת להתערב באופן ממשי בחלוקת הנזק הכלכלי שנגרם לעסקים ולשכירים בשל המשבר. להתנהלות זו אין הצדקה - הנזק הכלכלי של המאבק במגיפה עצום והשאלה שניצבת בפנינו היא כיצד לחלקו באופן הוגן, וכיצד לחזק את רשת הביטחון החברתית בתקופה קשה זו... יש לשנות את המדיניות הכלכלית, ולדאוג לתשלום לעובדים שימנע פגיעה בפרנסתם או במעמדם כעובדים, בדומה לצעדים שנקטו מדינות שונות כגון בריטניה ודנמרק.

שנית, ההחלטה להוציא רבים מעובדי הסקטור הציבורי לחל"ת דווקא כעת... פוגעת קשות בזכויות העובדים, ומתעלמת מצרכי הציבור בשעה ששירותים שונים נדרשים יותר מתמיד כגון שירותי רווחה או ההוראה מרחוק לתלמידי בתי הספר. יתר כל כן, נוצרת כאן סכנה ברורה שגם לאחר השיבה לשגרה לא כל העובדים יוחזרו לעבודה, ושמי שיחזרו לעבודה לא יחזרו באותם התנאים..."

22.3.2020, <https://www.atzuma.co.il/justicecorona>

שאלה 1 (40 נקודות)

אילו הפרות זכויות אדם באות לידי ביטוי בקטע? לאילו דורות אפשר לשייך אותם ולמה? מה הקשר בין הזכויות שמנית - עד כמה הן סותרות או משלימות זו את זו?

שאלה 2 (40 נקודות)

על סמך הקטע וחומר הלימוד, הסבירו את תפקידן של מדינות - הן כמכשיר הכרחי למימוש זכויות אדם, והן כגורם אשר מפר זכויות אדם, או בולם את קידומן.

שאלה 3 (20 נקודות)

הציגו מתווה ראשוני להצעת מחקר (שאותו תוכלו לפתח במטלה 12). ההצעה תקיף עד עמוד אחד, ותכלול שאלת מחקר, איך בכוונתכם לבדוק אותה (איזה היבט שלה תבדקו בפרק 1, איזה בפרק 2, ואיזה בפרק 3. אין צורך בעוד פרקים), ו-5 מקורות אקדמיים ספציפיים לשאלת המחקר.

קראו בעיון את ההנחיות הבאות. מומלץ גם לצפות בסדנה המוקלטת:

<http://telem.openu.ac.il/multimedia/icw/seminarionit/index.html>

בחירת הנושא: שאלת מחקר היא שאלה ממוקדת, הנגזרת מנושא רחב. חישבו תחילה על נושא המעניין אתכם והנוגע לזכויות אדם (זכויות ילדים, אסירים, סחר בבני אדם ועוד). לאחר מכן גזרו ממנו שאלה ספציפית – זו יכולה להתייחס לארגון/ני זכויות אדם רלוונטיים, למדינה/אזור מסוימים, לתקופה מוגדרת, להיבט ספציפי. תוכלו לבחור כל נושא שעוסק בזכויות אדם, **אך חשוב להתייעץ מראש עם המנחה שלכם**. לא נאשר נושאים בעלי זיקה ביטחונית, ונושאים נוספים המופיעים בקורסים מקבילים.

אף שהתבקשתם למקד את השאלה, עליכם לבחון אותה תחילה בהקשר בינלאומי (כמתבקש משם הקורס). לדוגמה, אם הנושא שברצונכם לבחון הוא יחסה של ישראל למבקשי המקלט, הפרק הראשון בהצעה יבחן את משטר הפליטים הבינלאומי, הכולל הצהרות/אמנות, וכן גופים ומנגנונים, כמו נציבות האו"ם לפליטים. פרק זה יבהיר לכם מהן הנורמות הבינלאומיות בנושא, מהן מחויבויותיה של ישראל לפיו, ומה עוצמתו של המשטר הבינלאומי בנושא זה (בין משטר הצהרתי לאוכף). בשני הפרקים הבאים תוכלו להתמקד בישראל.

מקורות: מקורות אקדמיים הם ספרים או מאמרים שעברו שיפוט של חוקרים עמיתים (מקורות שפטיים). המקורות יאותרו דרך מאגרי מידע באתר הספרייה. תוכלו להיעזר גם בגוגל סקולר.

הנחיות לרישום המקורות:

- שימו לב שמדגישים שמות ספרים וכתבי עת.
- שמות מאמרים מתוך ספרים או כתבי עת יש לרשום באות רגילה ובמרכאות, בציון עמודים.
- יש לסדר את המקורות לפי א-ב שמות משפחה מחברות/ים קודם בשפה אחת ואח"כ באחרת.
- מקורות לא אקדמיים (מסמכי ממשל, דוחות של ארגונים, עיתונות ועוד) יש לרשום ברשימה נפרדת של מקורות נוספים.
- מקורות לא אקדמיים, כמו דו"חות של ארגונים, מסמכי ממשלה, פסקי דין וכו', יתקבלו בברכה ברשימה נפרדת (בנוסף למקורות האקדמיים), ותחת הכותרת מקורות נוספים. כללי הרישום זהים.
- אתרי אינטרנט אינם מקור אקדמי. יש להפנות לדו"ח/מאמר/מסמך ספציפי לציין את כל פרטיו (כותבים, כותרת, שנה וכו'), ורק אז להוסיף קישור. תוכלו למצוא הנחיות נוספות ב: http://www.openu.ac.il/library/bibliographic_reference.html

דוגמה לרישום המקורות

אברוני, צ. זכויות האדם ביחסים הבין-לאומיים: סוגיות מרכזיות, 2011.
דהאן, י. "צדק גלובלי" מתוך: תיאוריות של צדק חברתי, 2014, עמ' 135-151.
שני, י. "ישראל על ספסל הנאשמים", המשפט, 15, 2003, עמ' 28-45.

MacKinnon, K. "Creating International Law: Gender as Leading Edge", **Harvard Journal of Law & Gender**, 36 (1), 2013: 105-121.

Natsios, A. "NGOs and UN System in Complex Humanitarian Emergencies: Conflict or Cooperation", in P. Diehl (ed.), **The Politics of Global Governments**, 1997, pp. 388-405.

Vogel, D. **The Market for Virtue: The Potential and Limits of Corporate Social Responsibility**, 2006.

שאלת בונוס (10 נק')

נתחו ובקרו את מרכיבי המבוא (אילו מרכיבים צריכים להיות במבוא?) של המאמר הבא מקריאת החובה: יובל שני, "ישראל על ספסל הנאשמים", המשפט, גיליון 15, פברואר 2003, עמ' 28-45. שלושת הסעיפים הראשונים של מטלה 12, המציגים את מרכיבי המבוא, יכולים לסייע לכך/ם בכך.

מטלת מנחה (ממ"ן) 12 – חובה

הקורס 10535 - זכויות האדם ביחסים הבין-לאומיים

משקל המטלה: 16 נקודות

הצעת מחקר

מועד אחרון להגשה: 23.04.2021

סמסטר: 2021ב

קיימות שתי חלופות להגשת מטלות:

- שליחת מטלות באמצעות מערכת המטלות המקוונת באתר הבית של הקורס
 - שליחת מטלות באמצעות הדואר
- הסבר מפורט ב"נוהל הגשת מטלות מנחה"

במטלה זו צריך לפתח את המתווה הראשוני שהצעתם במטלה 11 להצעת מחקר מלאה. תוכלו גם לשנות את הנושא – אך הקפידו על ההנחיות שהופיעו במטלה 11 מבחינת הנושאים האפשריים.

מטרתה של הצעת המחקר היא להכין אתכם לכתיבת עבודה אקדמית (עבודה סמינריונית). עבודה אקדמית הינה עבודת מחקר אישית, המתמקדת בנושא ספציפי מתוך נושא רחב. חוקרים/סטודנטים מעלים שאלה ופונים לבדוק אותה במקורות אקדמיים שנכתבו בידי חוקרים, ובמקורות הראשוניים כמו מסמכי מקור ותעודות. במטלה זו לא צריך לכתוב את העבודה כולה, אלא להגיש הצעת מחקר בהיקף של **עד 3 עמודים (כולל הביבליוגרפיה)** לפי ההנחיות הבאות:

1. הציגו את הנושא הרחב שבחרתם כבעיה מחקרית (מה מעניין בו, חשיבותו), ונסחו מתוכו שאלת מחקר ספציפית שאפשר לבדוק אותה. בתוך כך יש להגדיר את שדה המחקר: לתחום את התקופה שאליה תתייחסו, להגדיר את המדינה שבהן תעסקו. די בכ-20 שורות. (30 נק')

2. השערת המחקר היא תשובה ראשונית לשאלה, שבעבודה אפשר לאמת או להפריך. (10 נק')

3. תוכן העניינים: מלבד המבוא והסיכום, יש לגבש **שלושה** ראשי הפרקים. ראשי הפרקים יציגו השתלשלות הגיונית וצריכים לשקף את מבנה העבודה. תנו כותרת מתאימה לכל פרק והסבירו בקצרה במה תדונו בו, ואיך זה יתרום לבחינת שאלת המחקר. זוהי שיטת המחקר שלכם. עד עמוד. הדיון בעבודות עיוניות מתחיל בתחילת העבודה ונמשך לכל אורכה. (30 נק')

4. **סעיף בונוס:** סכמו את סעיפים 1 עד 3 בעמוד אחד, וכתבו אותו כחיבור קולח. אם עשיתם זאת כהלכה, כתבתם למעשה מבוא לעבודה אקדמית. (10 נק')

5. רשימת מקורות (ביבליוגרפיה) המונה לפחות **7 מקורות אקדמיים וספציפיים לשאלת המחקר**. זה מחייב אתכם לחפש מקורות מתאימים. זה חלק חשוב בתרגול. (30 נק')

כדאי לקרוא שוב את ההנחיות בשאלה 3 במטלה 11 וליישם את המשוב האישי שקיבלת עליה.

מטלת מנחה (ממ"ן) 13 - חובה

מטלה במתכונת בחינה

הקורס: 10535 - זכויות האדם ביחסים הבין-לאומיים

חומר הלימוד למטלה: כל חומר הלימוד

משקל המטלה: 7 נקודות

מספר השאלות: 3

סמסטר: 2021

מועד אחרון להגשה: 21.05.2021

קיימות שתי חלופות להגשת מטלות:

- שליחת מטלות באמצעות מערכת המטלות המקוונת באתר הבית של הקורס
 - שליחת מטלות באמצעות הדואר
- הסבר מפורט ב"נוהל הגשת מטלות מנחה"

אנא תכננו תשובותיכם היטב והקפידו לענות לשאלות ישירות ובצורה הגיונית ומסודרת. הציגו בתחילת התשובה את טיעוניכם ובססו אותם בגוף התשובה בעזרת חומר הלימוד (2-3 מקורות מקריאת החובה) ודוגמאות רלוונטיות. ההיקף הכולל של המטלה לא יעלה 2500-3000 מילה.

חלק א: ענו בהרחבה על אחת משתי השאלות. היקף התשובה 2-3 עמודים. התייחסו בתשובתכם הן לקטעים שלהלן, והן לחומרי הלימוד המתאימים. 50 נק' לכל שאלה.

"במרוץ להשיג ציוד נגד נגיף הקורונה, מדינות מתפתחות באמריקה הלטינית ובאפריקה אינן מוצאות ערכות בדיקה כי מדינות אירופה וארצות הברית מוכנות לשלם פי שלוש כדי להקדים אחרים. טענות של "פירטיות מודרנית" נשמעו כנגד ממשלות המנסות להבטיח ציוד רפואי לתושביהן כדי להיאבק בנגיף הקורונה... קו הפרדה מטריד מתפתח כאשר מדינות עניות מפסידות למדינות עשירות בקרב על מסיכות וערכות בדיקה. יצרנים הודיעו למדענים באפריקה ובאמריקה הלטינית כי הזמנותיהם לערכות בדיקה חיוניות לא יענו במשך חודשים כי רוב התוצרת מועברת לארצות הברית ולאירופה. הדרישה העצומה בעולם למסכות, והעיוותים החדשים בשוק הפרטי, אילצו כמה מדינות לבקש סיוע מיוניצ"ף, סוכנות האו"ם לילדים... "מתחוללת מלחמה מאחורי הקלעים, ואנו מודאגים מכך שהמדינות העניות נשארות מאחור" אמרה מנהלת קרן רפואית, המשתפת פעולה עם ארגון הבריאות העולמי בניסיון לסייע למדינות עניות להשיג ציוד שיאפשר להן לערוך בדיקות. מדינות רבות באפריקה, אמריקה הלטינית ואסיה כבר נמצאות בעמדת נחיתות כי מערכות הבריאות שלהן דלות ורעועות, ואין להן ציוד חיוני...."

ג'יין בראדלי, ניו יורק טיימס, 9.4.20 גרסה מקוצרת

הזכות לבריאות היא זכות אדם בסיסית... וירוסים ומחלות אינם מבחינים בין בני אדם... הם מזכירים לנו שכולנו שווים...

ארגון רופאים לזכויות אדם, ישראל

"האוו"ם מגויס במלואו... אנחנו גאים להצטרף ליוזמת "עולם אחד: יחד בבית" במאמץ למנוע את התפשטות הנגיף, לצמצם את ההשפעות החברתיות-כלכליות על הקהילה העולמית ולקדם מטרות משותפות בעתיד... אנחנו יחד בהתמודדות, ויחד נתגבר", דברי מזכ"ל האוו"ם, אנטוניו גוטרש.

אתר ארגון הבריאות העולמי, נדלה 10.4.20

שאלה 1 (50 נקודות)

- א. הציגו את ארבעת סוגי המשטרים הבינלאומיים של זכויות האדם. תנו דוגמה לכל סוג. כיצד נראה סיפור התפתחותן של זכויות האדם מאז 1945 ועד היום בין סוגי משטרים אלה? התייחסו לעמדות מחקריות שונות (אברוני, הופמן, בן נפתלי ושני). אילו מן העמדות הללו קיבלה חזוק במגפת הקורונה? נמקו.
- ב. על סמך הקטעים וחומר הלימוד, מהם הקשיים הניצבים בפני הניסיון לעבור ממשטר בין-לאומי הצהרתי ומקדם של זכויות אדם, למשטר בין-לאומי מיישם ואוכף של זכויות אדם?

שאלה 2 (50 נקודות)

- א. על סמך הקטעים וחומר הלימוד, מהו הוויכוח בין הגישות הבסיסיות בחקר היחסים הבין-לאומיים (הגישה הריאליסטית והגישה הליברלית) ביחס למקומן של זכויות האדם ביחב"ל? השוו בין הנימוקים של גישות אלה ביחס לצורך להגן על זכויות האדם.
- ב. על סמך הקטעים וחומר הלימוד, מהם היתרונות והחסרונות של מדינות וארגונים בין-ממשלתיים בקידום זכויות האדם בהשוואה לארגוני זכויות אדם לא ממשלתיים?

חלק ב: ענו על 2 שאלות מבין השאלות שלהלן. היקף תשובה 1-2 עמודים. 25 נק' לכל תשובה.

שאלה 3

ארצות הברית רואה את עצמה כ"לפיד החירות וזכויות האדם" העולמי. במה, ועד כמה נותנת ארצות הברית ביטוי ממשי לדימוי זה? התייחסו הן למדיניות הפנים והן למדיניות החוץ שלה.

שאלה 4

הסבירו את הטענה כי עצם הגדרתה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית כבר משקפת מתח מנקודת מבט של זכויות האדם. תנו דוגמאות מנושאים אזרחיים כמו נישואין/גירושין, חינוך, דיור ותעסוקה.

שאלה 5

מה ייחודו של בית הדין הפלילי הבינ"ל (ICC) בהשוואה לבתי הדין המיוחדים לפשעי מלחמה?

שאלה 6

מדוע חשוב לגבש הגדרות אוניברסליות של זכויות אדם ומהם הקשיים הכרוכים בכך? אילו אמצעים נקטו מדינות וגופים בין-לאומיים כדי להתגבר על קשיים אלה, ומה מידת הצלחתם?

בהצלחה!